

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Disputationum// Roberti Bel-//larmini Politiani,// Societatis
lesv// De Controversiis// Christianae Fidei, Adver-//sus
huius temporis Haereticos,// Tomus ...**

De Sacramento Evcharistiæ - Sex Libris Explicata

Bellarmino, Roberto Francesco Romolo <Heiliger>

Ingolstadii, [1589]

VD16 B 1603

XII. Quibus verbis fiat consecratio Eucharistiæ.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-54113](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-54113)

CAPVT XII.

Quibus verbis fiat consecratio Eucharistia.

DE forma, quæ est altera causa Sacramenti Eucharistia, quinque sunt controuersia, sed ex iis, aliis in locis explicata sunt quatuor. **PRIMA** controuersia est, vtrum aliqua verba necessariò requirantur ad Eucharistiam conficiendam. **SECUNDA**, vtrum ea verba debeant esse consecratoria, an cõcionalia, id est, vtrum dici debeant ad populum instruendum, an potius ad materiam consecrandam. **TERTIA**, vtrum certa quædam, & determinata verba esse debeant. Ac tres ista satis accuratè explicata sunt in lib. I. de Sacramentis in genere, cap. 19. 20. & 21. **QUARTA** est, quænam sint illa verba, siue vtrum illa sola verba: *Hoc est enim corpus meum, Hic est enim calix, &c.* pertineant ad formam in Sacramento Eucharistia. Atque ista sola quæstio hoc loco explicanda est: ex cuius explanatione manebunt etiam alia tres explicata, vt notum est. Si enim illa sola verba constituent formam Sacramenti, certè sequitur, verba aliqua requiri, quod petebatur in prima quæstione: & verba illa esse consecratoria, non concionalia, quod secunda quæstio postulabat; & verba esse certa, & determinata, de quo erat quæstio tertia. **QUINTA** quæstio esse posset de sensu illorum verborum: sed de hac re fusissimè egimus in primo libro de Eucharistia, vbi singulas voces diligenter excussimus.

Est igitur quæstio hoc loco tractanda, vtrum illa sola verba: *Hoc est enim corpus meum, & Hic est enim calix sanguinis, &c.* ad formam Sacramenti huius pertineant. Et quidem Ecclesia Catholica magno consensu docet, illa sola verba ad formam pertinere. Ita enim habemus in Concilio Florentino in instructione Armenorum, & in Catechismo Concilij Tridentini; & idem docent Theologi cum Magistro sententiarum lib. 4. dist. 8. & Iureconsulti apud Gratianum dist. 2. de consecratione; & super caput, Cum Marthæ, extra de celebratione Missarum. Et si enim Theologi disputent, nec inter se omninò conueniant, vtrum singulæ voces, quæ habentur in forma consecrationis calicis in Latinis Missalibus, sint de essentia formæ, tamen omnes conueniunt, omnes illas voces esse de integritate formæ, ita vt sine peccato nulla earum omitti possit.

fit, & consensus in hac re sufficit, vt habeamus aliquid certum in consecratione, & confectione tanti Sacramenti.

Habemus autem contra hanc veritatem magnum numerum aduersariorum. Græci recentiores contendunt, non solum istis verbis, sed quibusdam aliis precibus confici Sacramentum. Ita ex professo docent, Marcus Episcopus Ephesus in libro de verbis consecrationis, & Nicolaus Cabasila in explicatione Liturgiæ, cap. 29. & 30. vbi conatur Latinos conuincere ex ipsa etiam Latina Liturgia, qua nos omnes vtimus. Eadem sententiam breuiter indicat Hieremias Patriarcha Constantinopolitanus in Cæsura ad Augustanam Confessionem, cap. 10.

Hæretici huius temporis nihil adhuc certi statuere poterunt, cum inter se valde dissentiant, & in hoc solo conueniant, vt non integrè admittant Ecclesiæ Catholicæ sententiam: referam igitur breuiter opiniones. PRIMA eorum est, qui verba omninò reiciunt ab huius Sacramenti confectione: quam sententiam referunt Kemnitijs in 2. par. Examinis Concilij Tridentini, sess. 13. cap. 1. & Ioachimus Westphalus in libro qui inscribitur, Recta fides de Cœna. Videtur ea sententia Martinum Bucerum habere auctorem: is enim in cap. 26. Matth. apertè scribit, non esse necessarium, vt recitentur verba, quòd nulla Scriptura id doceat; Dominus enim iussit panem frangere, & manducare, sed non iussit dici super panem: *Hoc est corpus meum.*

SECUNDA sententia est aliorum, qui verba quidem recitari volunt, sed per modum concionis, seu lectionis ad instruendam fidem, non ad elemētum consecrandum. Ita Calvinus docet lib. 4. Instit. cap. 17. §. 39. Dominus enim non alloquebatur panem, sed Apostolos, cum ait: *Accipite, & manducate, Hoc est corpus meum, &c.* Quocirca in formula Sacramentorum ministrandorum præscribit Calvinus lectionem ex cap. 11. prioris ad Corinth. & concionem ministri, & paucas quasdam præfatiunculas. Hanc sententiam Lutherani passim reiciunt, ac præsertim Kemnitijs loco notato, licet eam ex Luthero haussisse Sacramentarij videantur. Lutherus enim in lib. de captiuit. Babyl. cap. de Baptismo, apertè scripsit, parum referre, quibus verbis Sacramentum conficiatur, modò ad fidem accipientis: Sacramenta enim consistere in promissione, quæ non accipitur nisi fide.

TERTIA

TERTIA est aliorum sententia, qui, quoad modum loquendi, proximè accedunt ad veritatem, tamen re ipsa parùm dissentiant à Caluino, & multùm dissentiunt ab Ecclesia. Hi dicunt, verba certa requiri ad consecrationem, quæ non historicè tantùm, siue ad instruendum, sed etiam ad consecrandam adhibeantur. Hæc est Kemnitij sententia loco citato, quæ in quatuor, vt ipse eam exponit, differt à sententia Catholicorum. PRIMO existimat ipse, ad essentiam formæ pertinere omnia verba, quæ Dominus in institutione loquutus est, nimirum: *Accipite, & manducate, &c.* & inde Catholicos reprehendit, quòd formam consecrationis valde mutilauerint. In quo tamen, vel fallitur, vel mentitur; nos enim in Missa etiam illa verba dicimus: *Accipite, & manducate, &c.* licet ea distinguamus à verbis, quæ sunt de essentia formæ. Quare non mutilamus verba Domini, sed tantùm indicamus, quæ in eis verbis ad essentiam formæ pertineant.

SECUNDO dicit, sola Christi verba debere pronuciari: ex quo arguit Catholicos, quòd quædam addiderint, vt ex canone Missæ perspicuum est. SED in hoc etiam fallitur, aut mentitur. Nam verba omnia quæ dicimus, Christi sunt, licet non ex eodem loco habeantur, vt infra ostendemus: & præterea verba illa, quæ adduntur, vt, *enim*, in forma consecrationis corporis, & *mysterium fidei*, in forma consecrationis sanguinis, non putamus ad essentiam formæ pertinere.

TERTIO affirmat, verba consecrationis pronuciari quidem à ministro, sed non pendere vllò modo à personæ ipsius qualitate, vt consecratione, vel intentione. Et hinc distinguit suam sententiam à sententia Catholicorum, quòd nimirum ipse dicat, consecrationem fieri à Deo per os ministri; Catholici autem existiment, consecrationem esse opus hominis, & idèò considerent an sacerdos sit consecratus, & an intentionem habeat, &c. SED in hoc tertio valde Kemnitius apertè fallitur. Catholicici enim non negant, consecrationem esse opus Dei per ministrum, sed dicunt Deum non vti ministerio humano in hac re, quomodo vteretur ministerio picæ, aut asinæ Balaam, sed vti ministerio hominis, vt homo est, quomodo vtuntur Principes ministerio legatorum, aut iudicum; & proinde non posse quemlibet esse ministrum, sed eum solum, qui à Deo ad hoc ordinatus est. De qua re disputauimus fusè in libris de Sacramentis in genere.

QVARTO dicit, verba Sacramentalia non debere recitari merè historicè, vt nimirum Calvinistæ faciunt; nec etiam ita vt magicum quid sonare videantur, vt videlicet Catholici faciunt; sed ita vt Deo operante efficacia sint ad faciendum, vt panis sit, & dicatur corpus Christi, & vinum sit, & dicatur sanguis, quod ex natura sua illis non conueniebat. Est autem hoc loco diligenter NOTANDVM, verba Kemnitij aliud sonare, aliud significare. Nam dedita opera obscure loquitur, quia facilè non poterat à Calvinismo recedere, quin in sententiam Catholicorum veniret; neq; contrà, à sententia Catholica recedere, quin in Calvinismum laberetur. Reuera autem in Calvinismum labitur, licet in modo loquendi ab eo alienissimus videatur.

Cùm igitur dicit, ac sæpius repetit, per verba Sacramentalia panem fieri corpus, & vinum fieri sanguinem, non idem affirmat quod similibus verbis Catholici solent. Nam nos Catholici dicimus verba Sacramentalia ex diuina institutione esse vera instrumenta consecrationis, ita vt vim habeant tanquam instrumenta Dei, conuertendi panem in corpus Domini, & vinum in sanguinem Domini; & hoc illi impie & blasphemè magiam, & incatationem vocant: ipse autem vult verba esse efficacia, vt instrumenta Dei, non ad faciendâ conuersionem panis in carnem, sed ad significandam præsentiam corporis Christi cum pane. Nam quod hoc solum tribuat verbis Sacramentalibus, perspicuum est PRIMO, quia ipsi non credunt mutari panem in corpus Domini; ergo non tribuunt verbis efficaciam veram mutandi panem in corpus Domini. SECUNDO, sentiunt ipsi (vt supra ostendimus) corpus Christi esse vbique; ergo verba non faciunt, vt corpus Christi incipiat esse præsens. TERTIO, Ioannes Brentius, a quo in hac re non dissentit Kemnitius, apertè docet, verba consecrationis non facere, sed annunciare solùm præsentiam corporis Christi. Nam in lib. contra Henricum Bullingerum, qui inscribitur Recognitio, illo argumento probat oportere Lutheranos credere Vbiquitatem corporis Domini, quia alioqui non possent probare præsentiam corporis Domini, nisi per efficaciam consecrationis Papisticæ; atque ita cogentur fateri, verba Domini non solùm annunciare præsentiam corporis Domini, sed etiam facere. QVARTO, si Kemnitius veram efficaciam mutandi substantiam panis tribueret verbis Sacramentalibus,

talibus, sine dubio non obiiceret nobis magicam incantationem, nisi etiam sibi eam communem esse vellet. QUINTO denique, ipse ibidem Kemnitius cum explicat quomodo per verba illa panis fiat corpus Christi, nihil aliud dicit, nisi nos certos reddi per ea verba, distribui in Cœna Domini verum corpus, & sanguinem Christi: ergo ex eius sententia per verba panis fit corpus, quia significatur, & annunciatum præsentia corporis Domini, ut alij clariùs dixerunt.

Hinc habemus, Kemnitium verbis quidem admittere verba Domini esse consecratoria, re ipsa autem non agnoscere ullam veram consecrationem, sed solam instructionem fidei, quæ sententia refutata est in libris de Sacramentis in genere. Nos igitur hoc loco probare conabimur, contra Græcos, & alios siue schismaticos, siue hæreticos, verba Domini: *Hoc est enim corpus meum, & Hic est enim calix sanguinis, &c.* & necessario requiri, & sola sufficere ad Sacramentum Eucharistiæ conficiendum: proinde reliqua, quæ in Liturgiæ actione pronunciantur, siue sint lectiones, siue preces, vtiliter quidem adhiberi ad præparandos animos ad tam magnum mysterium, non tamen in eis vim ullam inesse ad Sacramentum conficiendum.

CAPVT XIII.

Solis Domini verbis fieri consecrationem.

P RIMUM igitur id probatur exemplo Domini, & Apostolorum. Nam ut Euangelistæ referunt, Matthæus cap. 26. Marcus 14. & Lucas 22. & Paulus 1. Corinth. 11. Dominus cum Sacramentum hoc instituit, & primus confecit, non solum non iussit legi epistolam ad Corinthios, quæ nondum exstabat, sed nec ullam aliam lectionem, neque ullam habuit concionem. Pari ratione Apostoli antequam scriberentur Euangelia & epistolæ, nihil legebant, nisi fortè Psalmos, vel, ut S. Gregorius scribit libro 7. epist. 63. solam orationem Dominicam ad consecrationem addebant. Neque B. Paulus 1. Cor. 11. iubet, ut illud caput aut aliud eiusmodi deinceps legatur. Præterea Dominus verba illa: *Hoc est corpus meum, & Hic est calix sanguinis*, non historicè recitauit, sed significatiuè, ut notum est. Calvinistæ igitur, qui illa verba historicè recitant, & tanquam ad essentiam Sa-

Ggg 3

cramen-